

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT
Alvar Aallon katu 3
60100 SEINÄJOKI
heikki.risikko@yrittajat.fi
050 3175 145

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

ASIA: Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

VIITE: VN/8871/2019

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

Lakiesitykseen on tehtävä huomattava määrä muutoksia

Sote-uudistus on yksi merkittävimmistä uudistushankkeista vuosikymmeniin. On tärkeää, että lakiesitystä muutetaan siten, että se huomioi uudistukselle asetetut tavoitteet, vastaa ihmisten muuttuviin palvelutarpeisiin, ottaa paremmin huomioon eri palveluntuottajat sekä palvelutuotantoon tosiasiallisesti käytettävissä olevat sekä julkisen- että yksityisen sektorin henkilöresurssit.

Hallituksen on lopullisessa esityksessään pystyttävä ennakoimaan lakikokonaisuuden vaikutukset palvelujen tarvitsijoille sekä arvioimaan tuottajaverkostossa, palvelujen alueellisessa saatavuudessa ja talous- ja yritysvaikutuksia huomattavasti luonnoksessa esitettyä paremmin.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien mielestä hallituksen esityksen korjaustarpeet ovat suuria. Tässä lausunnossa esitetään keskeiset näkökulmat ja muutostarpeet.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien mielestä:

- **esitykseen on tehtävä huomattava määrä korjaavia muutoksia, sillä muutoin uudistuksen tavoitteet eivät missään tapauksessa tule toteutumaan.**
- **Mikäli muutoksia ei tehdä, on koko uudistus jätettävä tekemättä nyt esitetyssä muodossa.**

Tarvitaan monituottajamallia

Osaavien sote-ammattilaisten tarve on seuraavan 15 vuoden aikana vähintään 200 000 ihmistä. On selvää, että kaikkia toimijoita tarvitaan. Suomalaisten palvelut voidaan turvata vain hyödyntämällä myös yritysten tarjoamia resursseja ja palveluita sekä ottamalla yritykset mukaan alan kehittämistyöhön.

Hallituksen esitysluonnoksessa korostuu pääsääntöisesti julkisen palvelutuotannon ja sen rahoittamiseen liittyvä uudistamishalu ilman toimintaympäristön ja ihmisten palvelutarpeiden muutosten huomioon ottamista. Esityksestä puuttuu strateginen näkemys, jolla ohjattaisiin mitä palveluntuottamiselta halutaan (esimerkiksi saavutettavuus, odotusajat, paikallisten yritysten mukanaolo, laadun paraneminen) ja millainen palveluntuottajamarkkina kullakin alueella on.

Palveluiden järjestämisvastuullisen tahon (tulevaisuudessa sote-maakunta) on otettava vastuu myös toimintaympäristön ja markkinoiden kehittämisestä. Esityksestä puuttuu lähes kokonaan tämä tehtävä palvelumarkkinoiden ylläpidosta ja kehittämisestä. Maakunnan on tarvittaessa luotava markkinat, ylläpidettävä markkinoita, ylläpidettävä aitoa vuoropuhelua markkinatoimijoiden kanssa ja kehitettävä markkinoita yhteistyössä monituottajapohjaisessa ympäristössä.

Monin paikoin sote-maakunta on alueensa ainoa tietyn erikoispalvelun tilaaja. Näin käy viimeistään silloin, jos monikanavaisesta rahoituksesta siirrytään lopulta maakunnan omaan rahoitukseen. Maakunnan palvelustrategia on tärkeä työkalu sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi: palveluiden saatavuuden parantamiseksi ja kustannusten hillitsemiseksi. Pk-yrittäjyydellä ja paikallisuudella on tärkeä rooli lähipalveluiden turvaajina. Sen pitää näkyä myös sote-maakuntien palvelustrategioissa.

Strategian laatiminen on kansanvaltainen prosessi. Lähidemokratian toteutuminen sosiaali- ja terveystaloudessa varmistetaan asettamalla sote-maakunnille palvelustrategiavelvoite ja velvoite tehdä se yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Alueen kunnat ja alan yksityiset toimijat ovat keskeisiä sidosryhmiä.

Yksityiset palveluntuottajat unohdettu valmistelussa

Esityksen suurin ongelma palveluiden kehittymisen ja alan palvelumarkkinoiden kannalta on **julkisen tuotannon liian vahva ensisijaisuus. Lakiluonnoksissa yritysten rooli on lähes mitätön.** Yritykset pääsevät mukaan heikosti: enintään menestymällä raskaassa julkisessa hankinnassa, mikä usein suosii suuria yrityksiä. Mikro ja pk-yrityksiä helpottavat välineet kuten monituottajamalli, palvelusetelit ja henkilökohtaiset budjetit loistavat poissaolollaan: Ne jäävät sote-maakunnan oman yrittäjyysmyönteisyyden varaan tai terveyden edistämisen osalta kuntien päätettäviksi. Kunnissa yritysten tuottama hyvinvoinnin palveluverkosto saattaa jäädä hyödyntämättä, koska vastuu sote-palveluista siirtyy maakunnille.

Yritysten paitsiota kuvaa se, että **yritysvaikutusten arviointi on lakiluonnoksissa toteutettu erittäin puutteellisesti.**

Esitys ei tunnista lainkaan monipuolista, paikallista palvelutuotantoa, työllisyyttä ja elinvoimaa ylläpitäviä pk-yrityksiä. Hallituksen lopullisessa esityksessä tulee arvioida vaikutukset 18 000 alan yritykselle ja niiden henkilökunnalle sekä terveyden edistämisen osalta laajasti myös sotehy-palveluketjussa olevien yritysten toimivuus kuntatasolla.

Esitys on ristiriidassa asetettujen tavoitteiden kanssa

Hallituksen esitys ei sisällä riittävästi kannusteita palvelujärjestelmän monipuoliseen kehittämiseen ja uudistamiseen. Siinä ei myöskään ole havaittavissa konkreettisia keinoja sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Esimerkiksi esityksen taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset ovat sote-uudistukselle asetettujen tavoitteiden vastaisia. Yritysvaikutusten arviointi on jätetty käytännössä kokonaan tekemättä ja näin se ei vastaa yhteiskunnallisten muutosten haasteisiin eikä turvaa ammattitaitoisen työvoiman saantia.

Yksipuolinen panostus julkisen tuotannon resursointiin johtanee ylikapasiteettiin. Pienten palveluntuottajien palveluksessa olevien sotehy-osaajien tarjoamat resurssit jäävät hyödyntämättä. Tämä johtaa siihen, että **paikallinen monipuolinen palveluverkosto kuihtuu ja sen seurauksena saatavuus heikkenee erityisesti maaseudulla.**

Sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen ja tuottaminen eriytettävä

Vain palvelutuotannon tilaajan ja tuottajan eriyttäminen luo tilanteen, jossa kaikki tuottajat toimivat samoin ehdoin ja niiden toimintaa valvotaan samalla

tavalla. Tuottajien välinen kilvoittelu jalostaa ja kannustaa tuottamaan palvelut laadukkaasti.

On myönteistä, että esityksen mukaan maakunta voi itse päättää palveluiden järjestämisvastuun ja tuottamisen eriyttämisestä. Tämä ei kuitenkaan riitä. Jatkovalmistelussa tulee valmistella järjestämisen ja tuottamisen erottamisen velvoittavuutta, siihen liittyviä mekanismeja ja kannusteita.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät pitää tärkeänä, että maakunnan oikeus ja velvoite erottaa järjestäminen ja tuottaminen on lakiluonnoksissa selkeä ja kiistaton.

Rajattu yleinen toimiala poistettava

Maakunnan toimialaan tulee sote-palveluiden ja pelastustoimen lisäksi maakunnan niin päättäessä oikeus toimia palveluissa, jotka liittyvät sosiaali- ja terveystalouteen.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjien mielestä tämä maakunnan epäselvästi määritelty toimiala on huolestuttava kehityssuunta. Se saattaa luoda maakunnalle kannusteen resursoida palvelutuotantoon, jonka yksityiset palvelutuottajat voisivat hoitaa. Se veisi tilaa yrittäjyydeltä. Lisäksi maakunta saattaisi tällä toiminnalla tehdä tuottoa, jota se ei kuitenkaan käyttäisi varsinaisten tehtäviensä sote-palveluiden ja pelastustoimen rahoittamiseen. Näissä tukitoiminnoissa toisena omistajana voisivat ilmeisesti olla kunnat.

Erityinen vaara piilee mm. hyvinvointipalveluissa, joissa terveyden edistämisen osalta yksityisellä sektorilla on merkittävä tuottajaverkosto kunnissa esimerkiksi liikuntapalveluissa. Asetelmassa on riski, joka hämärtää sote-maakunnan keskittymistä varsinaisiin tehtäviinsä. Tämä mahdollisuus tulee poistaa selkeästi jo senkin vuoksi, että kunnat ja maakunnat eivät ala toimimaan samalla sektorilla.

Kilpailu- ja sivutoimikiellot kaventavat maaseudun palvelutarjontaa

Sote-ammattilaisia (erityisasiantuntijat) ei saa kilpailukielloin tai sivutoimikielloin pakottaa työskentelemään yksinomaan julkisella sektorilla, vaan heidän on halutessaan voitava tehdä työtä/alihankintaa myös yrityksille.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät on huolissaan harvaan asuttujen alueiden pienistä sotehy-yrityksistä, joiden silloin tällöin tarvitsee tarjota asiakkailleen esimerkiksi päihdelääkärin tai muiden erikoisalojen ammattilaisten palveluita. Tarve näille on esimerkiksi 1–2 työpäivää kuukaudessa. Nämä erityisasiantuntijat ovat yleensä työ- tai virkasuhteessa julkisella sektorilla.

Valitettava trendi on, että julkisen hankinnan kilpailutuksen ja palvelusetelituottajaksi pääsemisen ehtona tms. on, ettei yritys saa

palvelutuotannossaan käyttää resurssia, joka on työsuhteessa julkiseen sote-järjestäjään. Tämä suosii suuria palveluntarjoajia, joilla on omia erityisasiantuntijoita. Jotta pienet yritykset voivat olla mukana, niiden on voitava hyödyntää alueella olevia ammattilaisia. Tämä mahdollistaa monipuolisemman työmarkkinan myös näille sote-ammattilaisille ja turvaa palveluiden paremman saavutettavuuden.

Panostusta ennakointityöhön sekä ehkäiseviin palveluihin

Yhtenä sote-uudistuksen tärkeänä tavoitteena on oltava terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Tämä edellyttää toiminnan painotuksen siirtämistä raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoiwaan työhön sekä varhaiseen tukeen ja matalan kynnyksen palveluihin. Toimivan sekä kustannustehokkaan sotehy-palvelutuottajaverkoston rakentaminen monituottajamallilla edesauttaa tätä tavoitetta ja on keino sote-kustannusten hillinnässä.

Toiminnan painotuksen siirtäminen ehkäisevään ja ennakoiwaan työhön edellyttää moniammatillista yhteistyötä yli hallintorajojen ja sotehy-palveluketjun toimijoiden yhteistyötä ja kilpailuneutraliteettia.

On laadittava kustannuslaskennan vertailukelpoinen malli

Palveluntuottajien tasavertaista kohtelua sekä aitoa laadulla ja hinnalla kilpailua varten tarvitaan maakunnille velvoite noudattaa yhtä yhteistä kustannuslaskennan mallia.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät edellyttää, että maakunnallisen sote-tuotannon kustannukset on vertailukelpoisesti selvitetty ja laskettu. Maakuntien sote-tuotantoa pitää voida vertailla. Sen varmistamiseksi maakunnille tulee asettaa velvoite laskea ja raportoida myös palvelutuotannon yksikkökustannukset yhtenäisellä tavalla. Tämä palvelisi sote-järjestelmän rahoittamisen kehittämistyötä ja uudistamista.

Sote-järjestämislain 11§:n palvelustrategiaan tulee lisätä muiden velvoitteiden rinnalle yksiselitteinen velvollisuus palveluiden tuotantokustannusten seuraamiseen. Vain todellinen tieto oman ja markkinoilta ostettavissa olevan tuotannon kustannuksista voi ohjata vastuullista ja taloudellisesti kestäväää palvelustrategian laadintaa ja toteuttamista.

Yhteisen läpinäkyvän kustannuslaskennan hyötynä olisi tieto saman palvelun tuottamisen kustannuksista yhteiskunnalle. Kun tiedetään kyseisen palvelun julkisen sektorin oman tuotannon kustannukset, on palveluseleiden arvot määriteltävissä oikein. Nykyisin ongelmana on alimitoitettut palveluseleiden arvot.

Palvelutuotannon kehittymistä ei saa hankaloittaa uusilla markkinoille tulon esteillä

Julkiselle hankinnalle on asetettu korkeat laatu- ja kapasiteettivaatimukset. Näitä ovat muun muassa:

- Laaja vaatimus palveluntuottajan omasta sote-henkilöstöstä.
- Ehdoton kieltä ulkoistaa julkisen vallan käyttöä, sekä so- ja te-päivystystä.
- Ensihoidon vastuulääkärin ja kenttäjohtajan olisi oltava virkasuhteessa
- Maakuntien mahdollisuus tuottaa sote-tukipalveluita estää yrityksiä pääsemästä samalle markkinalle.

Lopullisessa esityksessä on huolehdittava siitä, että ei aseteta tarpeettomia ja kohtuuttomia vaatimuksia, jotka johtaisivat julkiseen tai yksityiseen monopoliin.

Palvelusetelit velvoittavaksi, henkilökohtainen budjetti hyvä väline

Henkilökohtaisen budjetin käsite ei sisälly sote-järjestämislain luonnoksen termistöön. Sote-järjestämislain 10§ tunnistaa palvelujen yhteensovittamisen ja kokoamisen asiakaskohtaisiksi kokonaisuuksiksi, minkä voi ymmärtää henkilökohtaisen budjetin käsitteeksi. 10§:n kirjausta tulee täsmentää siten, että siihen tuodaan selvästi esille käsite "henkilökohtainen budjetti".

Lakiluonnos käsittelee palveluseteliä muista julkisista hankinnoista erillisenä tapana hankkia sote-palveluita yksityisiltä palveluntuottajilta.

Esimerkiksi 12§:n säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan erikseen, että *"Palvelusetelilaki on tarkoitus uudistaa jatkossa erikseen omana kokonaisuutenaan. Sen sijaan järjestämisvastuuta koskevat ehdotetun lain säännökset koskevat kuitenkin kaikkia sote-maakunnan vastuulla olevia palveluja riippumatta siitä, miten palvelut on tuotettu."*

Maininta palvelusetelilain uudistamisesta jatkossa ei ole riittävä.

Yrittäjien mielestä 12§:n mukaisia palveluiden hankintoja tulee voida toteuttaa yksityisiltä palveluntuottajilta myös voimassa olevaan palvelusetelilakiin perustuen; erityisen tärkeää se on alan mikro- ja pk-yritysten näkökulmasta.

Sote-järjestämislakiin tarvitaan palvelusetelin roolia vahvistava kirjaus.

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät esittää, että asiakkaan oikeutta valita palveluntarjoaja vahvistetaan tekemällä palvelusetelistä asteittain subjektiivinen oikeus – aloittaen perustason palveluista sekä terveyden

edistämiseen liittyvistä ehkäisevistä- ja hyvinvointipalveluista. Myös henkilökohtaisen budjetoinnin mallia ja sen käyttöönottoa tulee edistää.

Kunnioitavasti

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät



Heikki Risikko
toimitusjohtaja

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi osin muuttaa?

Ei pitkällä aikavälillä. Esitys johtaa väestön ikääntyessä sekä hoivan- ja hoidon tarpeen kasvaessa kestävämpään tilanteeseen, jossa palvelutuotanto ei kehity, mutta julkisen rahoituksen tarve kasvaa.

Esitys vastaa kysymykseen myöntävästi vain, jos sitä muutetaan siten, että se johtaa aitoon monituottajuuteen sekä julkisten ja yksityisten palveluntuottajien tasavertaisuuteen sääntelyssä, hinnoittelussa ja valvonnassa. Lisäksi esitystä tulee muuttaa niin, että esityksessä parannetaan asiakkaiden oikeutta valita palveluntarjoajansa. Tämä on toteutettavissa järjestämislakiin tehtävällä kirjauksella, ja valintaoikeuden on katettava vähintään tietyt perustason tuotteistetut palvelut.

Palvelujen parempi saatavuus ja yhdenvertaisuus ei toteudu ilman sote-maakunnan mahdollisuutta toteuttaa asiakaslähtöisiä ja kustannustehokkaita ratkaisuja parhaalla mahdollisella tavalla kunkin alueen omista lähtökohdista.

Kyllä siltä osin, että järjestämisvastuun siirto kunnilta (käytännössä usein kuntayhtymiltä) maakunnille selkeyttäisi nykytilannetta, joka on monimutkainen ja paikoin vaikea omistajaohjata. Myös kansanvaltaisuus vaihtelee nykyisin alueellisesti.

Esityksen lähes ainoita ansioita ovat järjestämisvastuun siirtäminen nykyistä leveämmille hartioille, sote-maakunnan melko selkeä rooli ja tehtävä toimia järjestämisvastuullisena tahona ja nykyistä suorempi kansanvallan toteutuminen, koska maakuntavaltuutetut valitaan vaaleilla toisin kuin nykyiset kuntayhtymien edustajat.

2. Esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Ei tällaisenaan. Saatavuus, vaikuttavuus ja alueellisuus paransivat lisäämällä sote-maakunnille monituottajamalli pelastustoimen järjestämisen pääasialliseksi tai vähintään vaihtoehtoiseksi toteuttamiskeinoksi.

Jos järjestämisvastuuta ei eriytetä palvelutuotannosta ensihoidossa, on vaarana myös kyseisten palveluiden tuotannon toteuttaminen sote-maakunnan omana työnä. Maakunta pitää velvoittaa monituottajamallien kehittämiseen ja hyödyntämiseen myös pelastus- ja ensihoidon palveluissa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Kyllä ja ei. Maakuntien muodostama väliportaan hallinto omine vaaleineen on kansanvaltainen ratkaisu nykyisiin kuntayhtymiin. Toisaalta lausunnolla olevan esityksen mukaan väliaikaishallinto muodostuu viranhaltijoista ja sille on määriteltävä tehtäväksi muun muassa voimassa olevien ostopalvelusopimusten arviointi ja tehdä esityksiä kyseisten sopimusten mitätöinnistä.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä pääosin

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- ei

Maakunnalle esitettävä oikeus harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa sosiaali- ja terveystoimeen ja pelastustoimeen liittyvissä tukipalveluissa olisi huolestuttava kehityssuunta palvelumarkkinoiden kehittymiselle ja yrittäjyydelle.

Tämä edistäisi varsin laajasti julkisen sektorin keskinäistä yhteistyötä kilpailutusveloitteen ulkopuolella mitä ei voi pitää tämän lainsäädännön tavoitteena.

Esityksen ilmeisenä vaarana on, että julkinen sektori paisuu ja vie paitsi resursseja sekä myös tilaa yrittäjyydeltä ja monituottajamallien kehittämiseltä. Tämä johtaa helposti monopolistisiin tuotantorakenteisiin ja sitä kautta tehottomuuteen ja tuottavuuden laskuun. Sote-maakunnalle aiottu rajattu yleinen toimivalta tukipalveluissa tulee poistaa.

Valmistelussa ei ole pystytty osoittamaan esimerkkejä, mitä voisivat olla nämä tukipalvelut, joita sote-maakunnan saattaisi olla tarpeen sallia tuottaa. Arviomme mukaan ne saattaisivat olla sairaanhoitopiirien omistamien pesula- ja tekstiilihuollon yrityksiä, ja niiden liiketoimintarönsyjä muuhun kuin sote-tekstiilihuoltoon. On täysin tarpeetonta antaa sote-maakunnille hoidettavaksi tehtäviä, joissa on tai voisi syntyä toimivat markkinat yksityisten tai kuntaomisteisten yritysten toimesta.

Maakunnan toimialan pitää/täytyy olla mahdollisimman tiukasti ja selvästi rajattu, esimerkiksi nyt esitettävät vain sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ja maakunnan toimiala paisuu, täytyy kuntien toimialaa supistaa samassa tahdissa ja laajuudessa. Muutoin uhkana on päällekkäisten tehtävien tekeminen samoille asukkaille.

Sote-maakunnalle tässä lakiluonnoksessa suunniteltu löyhä oikeus tuottaa sosiaali- ja terveystoimeen ja pelastustoimeen liittyviä tukipalveluita täytyy poistaa lakiluonnoksista. Oikeus järjestää tukipalveluita on enimmillään aivan riittävä. Tukipalveluja voidaan hankkia julkisina hankintoina esimerkiksi yksityisiltä sekä kuntien ja kuntayhtymien omistamilta yhtiöiltä. Niitä on markkinoilla tarjolla.

Rajattuun yleiseen toimialaan liittyy myös taloudellisen kannustimen vinouma: Nämä ns. tukipalvelut tuottavat sote-maakunnille tuottoa, jota sen ei tarvitse käyttää varsinaisten sote- ja pelastustoimen tehtävien rahoittamiseen. On riski, että sote-maakunnan fokus kääntyy kilpailuilla markkinoilla tapahtuvan liiketoiminnan kehittämiseen sosiaali- ja terveys- ja pelastustoimen kustannuksella.

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä pääosin

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

- ei

Julkisen taloutemme kestävyysnäkökulmasta keskeistä on se, miten rajalliset resurssit pystytään käyttämään parhaalla mahdollisella tavalla välttämättömiä sote-palveluita tarvitsevien kansalaisten hyväksi. Esitys ei

sisällä selkeätä kustannusten hillinnän tavoitetta. Tällöin on vaarana, että ei saavuteta sote-uudistuksen yhtä keskeistä tavoitetta eli kustannuskasvun taittamista julkisen talouden kestävyys turvaavalle tasolle.

Sote-maakunnat täytyy velvoittaa laskemaan ja ilmoittamaan oman palvelutuotantonsa yksikköhinnat. Tällöin voidaan vertailla, miten kukin maakunta on pystynyt järjestämään vastuullaan olevien palveluiden tuotannon.

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei

Lakiesityksen suurimpia ongelmia on, että monituottajamallia toteuttavat kirjaukset puuttuvat täysin. Lakia pitäisi korjata seuraavasti:

1) lisäämällä järjestäjälle velvollisuus tarjota asiakkaalle palveluseleitä,

2) lisäämällä järjestäjän velvollisuutta ottaa käyttöön erilaisia henkilökohtaisen budjetin malleja,

3) kannustamalla vahvemmin järjestämisen ja tuottamisen erottamiseen, sekä

4) velvoittamalla sote-maakuntaa huolehtimaan palvelumarkkinoiden kehittämisestä ja toimivuudesta. Sote-maakunnan keinoina tähän ovat palveluseleiden ja henkilökohtaisten budjettien ohella julkiset hankinnat, jakaen hankinnan osiin ja useammalle eri palveluntarjoajille.

Julkisen sektorin asiakkuuksien merkitys korostuu tavanomaista enemmän kaikilla sote-toimialoilla, erityisesti sosiaalipalveluissa ja kuntoutuksessa. Tähän on selityksenä kyseisten palveluiden rahoitusjärjestelmä: palvelut rahoitetaan pääosin verorahoituksella. Valmiita palvelumarkkinoita ei yleensä ole. Tällöin sote-maakunnalla on merkittävä rooli palvelumarkkinoiden kehittämisessä - usein se luo tarvitsemiensa palveluiden markkinat.

Alan palvelumarkkinoiden kehittämisestä ja ylläpidosta on otettava myös vastuu. Esityksestä puuttuu maakunnan selkeä tehtävä palvelumarkkinoiden ylläpidosta. Ainoastaan palvelumarkkinoiden kehittäminen maakunnan strategian yhteydessä on mainittu luonnoksessa. Ei riitä, että maakunta vain kehittää markkinoita, maakunnan on tarvittaessa luotava markkinat sekä kehitettävä ja ylläpidettävä niitä

Monin paikoin maakunta on alueensa ainoa tietyn erikoispalvelun tilaaja. Näin käy viimeistään silloin, jos monikanavaisesta rahoituksesta siirrytään lopulta maakunnan omaan rahoitukseen. Maakunnan palvelustrategia on tärkeä työkalu ennustettavuuden sekä kustannusten hillitsemisen ja hoidon saatavuuden parantamiseksi. Palvelustrategiassa pitää olla selvä rooli myös pk-yrittäjyydelle.

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

- o ei

Sote- ja pelastuspalveluiden järjestämisvastuu määritellään maakunnille yksiselitteisesti 8 pykälässä. Tämä järjestämisvastuu on maakunnan tärkein tehtävä. Sen myötä voidaan turvata kyseisten palvelujen yhdenvertainen saatavuus.

Palveluiden *yhdenvertainen* saatavuus edellyttää julkisten palvelujen valtakunnallisesti *parempaa* saatavuutta, eli nopeaa ja oikea-aikaista palveluihin pääsyä kaikille. Myös tämä on sote-uudistuksen yksi keskeinen tavoite.

Jotta palveluiden yhdenvertainen saatavuus paranisi, julkisesti rahoitettujen palvelujen olisi oltava nykyistä huomattavasti paremmin jokaisen saatavilla.

Palveluiden saatavuutta voidaan parantaa hyödyntämällä mahdollisimman tehokkaasti kaikkia käytettävissä olevia resursseja niiden tuottamiseksi.

Esityksen mukaan uudessa sote-järjestelmässä halutaan asettaa julkisen sektorin eli sote-maakunnan oma palvelutuotanto etusijalle – jopa suosia sitä muiden kustannuksella.

Järjestämislailla sidotaan sote-maakuntien käsiä rajoittamalla niiden mahdollisuuksia parhaan mahdollisen palvelutuotantorakenteen etsimiseksi

Palvelujen saatavuus on perustunut 2000-luvulla ns. Monituottajamalliin. Palvelujen järjestämisestä vastanneet kunnat ja kuntayhtymät ovat tehneet yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa turvatakseen palvelujen saatavuuden ja tehostaakseen palvelutuotantoa.

Yhdenvertaisuus perustuu paitsi palvelujen hyvään saatavuuteen ja laatuun, myös erilaisten asiakasryhmien tarpeiden huomioimiseen. Monituottajuus on ollut hyvä keino yhdenvertaisuuden parantamiseen. SY:n mielestä monituottajamallien kehittämiseen ja hyödyntämiseen pitää kannustaa - eikä rajata niiden käyttöönottoa kuten lakiesityksessä tehdään.

Järjestämislaissa esitetty julkisen palvelutuotannon ensisijaisuus ja jopa suosiminen ei kannusta maakuntaa tuottavuuden parantamiseen.

Tuottavuus ei parane, koska maakunnilta viedään kannusteet parhaan mahdollisen tuotantotavan etsimiseen eikä niillä ole veloitetta päästä asetettuihin tavoitteisiin, esim. palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden parantaminen tai kustannusten kasvun hillitseminen.

SY esittää velvoittavuutta monituottajamallin kehittämiseen. Monituottajamallin lisäksi esitämme, että sote-maakunnalle asetetaan lakisääteinen velvoite noudattaa valtakunnallisesti yhtenäistä ja vertailukelpoista kustannuslaskennan mallia omassa tuotannossaan. Tämä mahdollistaa tuottajien palveluiden vertailtavuuden sekä paremman tulosseurannan. Tällöin myös tuottajille maksettavat korvaukset on asetettavissa oikealle tasolle.

Ostopalveluihin ehdotettava hankintasääntely sisältää korkeat ja päällekkäiset vaatimukset yksityisille palveluntuottajille. Sääntelyyn tulee kirjata sote-maakunnalle velvoite toteuttaa hankintoja osina ja kannustaa useamman kuin yhden ulkoistetun palveluntuottajan valintaan. Vastapainoksi osaa sote-maakunnan hankkijalle ja hankinnalle asetetuista vaatimuksista voidaan keventää.

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- o ei pääosin

Yritysten rooli on jätetty niin ahtaaksi, että nyt niissä olevat osaamisresurssit jäävät pääosin hyödyntämättä. On riski, että erityisesti pienissä yrityksissä työskentelevät osaajat jäävät pääasiassa itse maksavien asiakkaiden palveluiden tuottajiksi. Tämä ei ole omiaan lisäämään kansalaisten yhdenvertaisuutta palveluiden saatavuuden suhteen.

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä vastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- o ei

Pykälässä painotetaan järjestämisen ja järjestämisaamien merkitystä palvelujärjestelmässä: vastuu palveluiden järjestämisestä annetaan selkeästi sote-maakunnille. Palvelujärjestelmälle asetettujen vaatimusten ja

tavoitteiden toteutumisen kannalta merkityksellisen vastuun kantaminen vaatii vahvaa itsenäisyyttä toteuttaa parhaita ratkaisuja.

Pykälän 2. momentin kaksi viimeistä virkettä eivät ole perusteltuja. Ne sitovat palvelujen järjestäjiä huomattavasti ja käytännössä tulevat estämään järjestäjäorganisaatiota toteuttamasta vastuulleen kuuluvaa järjestämistehtävää alueen olosuhteen huomioon ottaen parhaalla mahdollisella tavalla.

Vaatus omassa palveluksessa olevasta ammattihenkilöstöstä, asianmukaisista tiloista ja toimintavälineistä sekä vaatimus omasta palvelutuotannosta, joka mahdollistaa sote-maakunnalle tosiasiallisen sille määrättyistä tehtävistä huolehtimisen, tekee alihankinnasta ja siten yhteistyöstä yksityissektorin kanssa liki mahdotonta.

Toisen momentin kaksi viimeistä virkettä tulee poistaa ja tilalle tulee nostaa vaatimuksia kustannusvaikuttavuudesta, yhteentoimivuuden edellytyksistä, läpinäkyvyydestä ja vertailtavuudesta, monituottajuuden edistämisestä sekä painottaa sote-maakunnan järjestämistehtävää suhteessa sote-maakunnan omaan palvelutuotantoon

Esitys olisi tavoitteen kannalta parempi, jos järjestäminen ja tuottaminen olisi eriytetty lain tasolla. On silti myönteistä, että maakunta voi päättää eriyttämisestä alueellaan. Tämän mahdollisuuden olisi syytä näkyä velvoittavasti myös pykälätasolla. Ehdotamme, että tämä mahdollisuus kirjataan selvästi, jopa velvoittavasti.

Tulkitsimme, että myös sote-maakuntayhtymä voi päättää eriyttää järjestämisen ja tuottamisen. Ehdotamme, että tämä mahdollisuus kirjataan selvästi, sikäli kun sote-maakuntayhtymät ovat ylipäättään tarpeellisia. Yrittäjyysmyönteisessä ja elinvoimaisessa sote-maakunnassa sote-maakuntayhtymiä ei juuri perustettaisi, vaan maakunnat hankkisivat tukipalvelunsa suoraan yrityksistä kilpailuttamalla tai hyödyntämällä palvelusetelijärjestelmiä ja henkilökohtaisia budjetteja.

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

o ei

Kirjaus siitä, ettei julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voi toteuttaa ostopalveluna, on tarkoituksenmukainen ja EU-sääntelyn näkökulmasta hyväksyttävissä.

Mahdollisuuksia hyödyntää ostopalveluita ei ole syytä rajoittaa esitetyllä tavalla.

12 § ensimmäisestä momentista on poistettava lause ”Hankittavien palvelujen on oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa toteuttamisesta myös hankittavien palvelujen osalta.” Maakunta pystyy huolehtimaan järjestämisvastuustaan myös ilman omaa palvelutuotantoa. Palveluiden saatavuus kaikissa olosuhteissa voidaan turvata esimerkiksi sopimusteknisin järjestelyin.

Pykälän 3 momentin mukaan ”Lähetteen perusteella tehtävän terveydenhuoltolain 52 §:ssä tarkoitetun ratkaisun asiakkaan ottamisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön sairaanhoitoa varten ja siihen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut sekä sairaalaan otetun asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen antamiseen liittyvän hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoratkaisut tekee kuitenkin virkasuhteessa oleva lääkäri.” Tämä kirjaus rajoittaa kohtuuttomasti sote-maakunnan mahdollisuuksia tehdä strategisia ratkaisuja erikoissairaanhoidon kehittämisestä alueellaan

Säännös on ylimitoitettu tilanteessa, jossa maakunta tekee pienivolyymisen sote-palveluhankinnan pieneltä yritykseltä. On hyvä muistaa, että Suomessa on yli 18 000 sote-yritystä, joista yli 9/10 on enintään 4 hengen yrityksiä.

Ylimitoitettu sääntely voi johtaa tilanteeseen, missä julkiset hankinnat jäävät virheiden pelossa tai hallintotaakan vuoksi tekemättä, ja päädytään suosimaan julkista tuotantoa.

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- o ei

Vaatimukset ovat: 1. Riittävä osaaminen, 2. taloudellinen kantokyky, 3. palveluntuottajalla palveluksessaan sote-ammattihenkilöstö, 4. muut riittävät toimintaedellytykset

On ymmärrettävää, että sote-palveluiden kaltaisissa henkilöön liittyvissä palveluissa tuottajalta edellytetyt vaatimukset kovia silloin, kun ne liittyvät itse palveluun ja asiakkaan oikeusturvaan sekä palveluun pääsyyn. Taloudellisen kantokyvyn vaatimus ei enää liity palveluun. Vaatimus lienee kirjoitettu konkurssien aiheuttamien palvelupuutetilanteiden ehkäisyyn sekä sote-maakunnan oikeuden turvaamiseen saada korvausta mahdollisissa sopimusrikkomustilanteissa. Tässä voi olla uhka ylilyöntiin hankinnoista pienimpien ja vähäarvoimpien kohdalla. Hallinnolla ei pitäisi missään tilanteessa olla oikeussuojan tarvetta. Oikeussuojaa tarvitsee ainoastaan yksityinen – henkilö tai yhteisö.

Esitämme, että sote-maakunnan oikeutta määrittää itsenäisesti lain tasoa kovempia vaatimuksia rajattaisiin selvemmin. Sote-maakunta on hankintayksikkö, ja hankintalain mukaan sillä on muilta kuin sote-palveluhankinnoiltaan mahdollisuus vaatia haluamiaan vähimmäisvaatimuksia, kunhan nämä liittyvät hankinnan kohteeseen tai toteuttavat ympäristö- tai sosiaalista vastuuta. Ehdotamme selvää kirjausta, että sote-palveluhankinnoissa noudatetaan sote-järjestämislakia ja muissa hankinnoissa hankintalakia.

Sama selvennys tulee tehdä muutoksenhakuun. Vähintään perusteluihin tulisi kirjata tarkkaan ja kattavasti, mitkä muutoksenhaku- tai oikeussuojakeinot ovat voimassa, jos ilmenee, että palveluntarjoaja ei täytä 13 § kriteereitä. Esimerkiksi ovatko hankintalain muutoksenhakeinot käytössä, ja ketkä kaikki ovat tarpeeksi asianosaisia käynnistääkseen prosesseja. Tämä on selvyysyistä tarpeen, koska 13 §:ssä on joitakin hankintalain tontille meneviä kirjauksia. (Esim. ei saa olla todettu vakavia puutteita ammattitoiminnassa. Tämä on hankintalaissa ainoastaan harkinnanvarainen poissulkemisperuste, mutta näissä lakiluonnoksissa ehdoton kieltö.)

Vastustamme 17 § 5. kohtaa, missä yksityisen palveluntuottajan edellytetään noudattavan sote-maakunnan palvelustrategiaa. Strategian noudattaminen on sote-palveluiden järjestämiseen liittyvät tehtävä. Strategisen tavoitteen toteuttaminen toimeenpannaan palveluntuottajille sopimusohjauksella, eikä missään oloissa suoraan lailla. 17 § 2. kohdan velvollisuus noudattaa sopimusta (yhdessä kohtien 1, 3, ja 4 kanssa) on aivan riittävä.

Esitämme kohtien 5 ja 6 poistoa. Kohta 6 on mutkikas ja siksi altis väärille tulkinnoille. Kohdan 6 poisto pakottaa sote-maakunnan olemaan tarkkaavainen palveluntuottajien sopimusohjauksessa, ja se on oikea ohjaamisen tapa.

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- o ei

Alihankintana tuotetut palvelut ovat usein hyvä keino turvata palveluiden saatavuus. Pykälän vaatimukset eivät edistä alihankinnan hyödyntämistä, vaan pikemmin rajaavat alihankinnan käyttömahdollisuuksia.

Pykälässä esitetyt alihankinnan vaatimukset heikentävät erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin.

On aiheellinen huoli, joutuvatko sote-palveluiden alihankkijat yhtä heikkoon ja alisteiseen neuvotteluasemaan kuin esim. taksiliikenteen markkinan avautuessa taksiautoilijat joutuivat kesän 2018 kilpailutusten jälkeen suhteessa Kela-välityskeskuksiin. Sääntely on kirjoitettu siten, että

ulkoistuksen ”pää toteuttaja” vastaa kaikesta, myös alihankkijoidensa laadusta. Mikään ei estä maakuntaa tai sen isoa yksityistä sopimuskuoppia vyöryttämästä raskaita sopimusvelvoitteita ja -sakkoja sitä neuvotteluvoimaltaan olennaisesti pienemmän alihankkijan vastuulle. Tämä asetelma johtaa siihen, että pää toteuttajat ovat neuvotteluvoimaltaan suuria – jopa sote-maakuntaa suurempia. Se ei ole yhteiskunnan kannalta toivottavaa. Sote-maakunnat eivät tuolloin olisi riittävän vahvoja järjestäjiä

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- ei kanta

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- ei kanta

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- ei kanta

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Ei kanta.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

8 §, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu. Tiivistetään pykälä alla olevaan muotoon ”Sote-maakunta vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä alueellaan ja on järjestämisvastuussa asukkaidensa sosiaali- ja terveydenhuollosta. Muiden henkilöiden oikeudesta saada sosiaali- ja terveyspalveluja säädetään erikseen. Järjestämisvastuun sisällöstä säädetään tarkemmin sote-maakuntalain 7 §:ssä.

Sote-maakunnalla on oltava riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja sen on huolehdittava asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuudesta. Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon johtamisessa on oltava monialaista asiantuntemusta, joka tukee laadukkaiden ja turvallisten palvelujen kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja toimintakäytäntöjen kehittämistä. Sote-maakunnan omavalvonnasta säädetään 38 §:ssä.”

10 §: Sote-järjestämislain 10 § tunnistaa palvelujen yhteensovittamisen- ja kokoamisen asiakaskohtaisiksi kokonaisuuksiksi, minkä voi ymmärtää henkilökohtaisen budjetin käsitteeksi. 10§:n kirjausta tulee täsmentää siten, että siihen tuodaan käsite "henkilökohtainen budjetti". Henkilökohtaisen budjetin käsite ei tällä hetkellä sisälly sote-järjestämislain luonnoksen termistöön lainkaan.

12a §: Vuokratyövoiman käyttö: 1) Tulisi muuttaa sellaiseksi, että vuokratyövoiman käyttö on selkeästi sallittua muunakin kuin täydentävänä keinona. Lakiluonnoksissa käytetty termi "täydentävä" antaa nyt viestin, että vuokratyövoiman käyttöön pitäisi olla osoitettu jokin erillinen tarve. 2) Tulisi kirjata, että vuokratyövoimana voidaan käyttää myös henkilöitä, joilla on virka- tai työsuhte muuhun sosiaali- tai terveydenhuoltopalveluita tuottavaan tahoon. Toki em. oikeus voidaan työnantaja-työntekijä-suhteeseen vietävällä kilpailukiellolla poistaa, mutta muutosesityksemme soveltuisi kuitenkin sote-palveluiden hankintoihin. Silloin muutosesityksemme turvaisi ammattihenkilöiden saatavuutta ja asiakkaan pääsyä palveluihin.

14 §: Pykälän ongelma on, että 14.2 §:n 5.kohta huomioi vain yksityisestä palveluntuottajasta johtuvat sopimuspuutetilanteet ja sote-maakunnan oikeuden saada korvausta ja pidättää maksuja. Tasapainon vuoksi listaan tulee lisätä palveluntuottajan oikeudet korvauksiin tilanteessa, jossa sote-maakunta syyllistyy sopimusrikkomukseen tai muutoin palveluntuottaja estyy toteuttamasta sopimusvelvoitteistaan sote-maakunnasta johtuvasta syystä.

15 §: Säilyttää sote-maakunnalle hankintapäätöksen laatimiseen velvoitteita, jotka muutoinkin on täytettävä (1 momentti). Tätä saa aikaan se, että hankintaprosessi on sote-maakunnalle raskas. Raskaat hankintaprosessit johtavat siihen, ettei hankintoja tehdä, ja maakunnan oma tuotanto jää ainoaksi tuotantomuodoksi. Esitämme 15 §:n poistamista kokonaan.

16 §: Pidämme tarpeettomana sääntelyä, että yksityisen palveluntuottajan tekemältä alihankinnalta edellytetään sen olevan vain täydentävää. Alihankinta on laillinen ja usein järkevä organisoitumisen muoto, joka usein päästää pienet, aloittavat yritykset markkinoille. Emme kannata myöskään vaatimusta siitä, että sote-maakunnan pitää nimenomaisesti hyväksyä kaikki alihankkijat. Sote-osaajat vaihtavat työpaikkaa, ja hankintaprosessit ovat pitkiä. Tästä voi seurata esimerkiksi, että työpaikkaa vaihtanut terapeutti ei voi toimia palveluntuottajana lainkaan.

17 §: Esitämme poistettavaksi kohdat 5 ja 6. 5. kohta: "noudatettava sote-maakunnan palvelustrategiaa". Palvelustrategian noudattaminen on soten järjestämiseen liittyvä tehtävä, ei tuottamiseen. Järjestämistehtävä ei miltään osin tällä uudistuksella ole tarkoitus siirtää yksityisille palveluntuottajille, ja 5. kohta rikkoo tätä yleislinjaa. Palvelustrategian tavoitteet voivat sitoa yksityistä palveluntuottajaa ainoastaan siten, että kirjauksia on sisällytetty sote-

maakunnan ja yksityisen palveluntuottajan välille tehtävään hankintasopimukseen tai palvelusetelin sääntökirjan ehtoihin – eivät mitenkään muuten. Kohta 6 on mutkikas, ja silti altis virhetulkinnolle. Palvelujen integraatio toteutuisi 6. kohtaa paremmin sopimusohjauksella kuin säätelyllä.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Lakiin tulee lisätä velvoittavat kirjaukset 1. asiakkaan valintaoikeudesta, 2. monituottajamallista ja markkinoiden toimivuudesta, ja 3. sote-maakunnan oman palveluntuotannon kustannusten laskemisesta valtakunnallisesti yhteisellä kustannuslaskentamallilla. Tämä mahdollistaisi osaltaan eri tuottajien ja niiden tarjoamien palveluiden vertailun.

Järjestämisvastuun on oltava sote-maakunnalla. Sen itsenäistä asemaa suhteessa valtioon on vahvistettava.

Järjestämislailla rajataan turhaan perustettavien itsenäisten sote-maakuntien mahdollisuuksia toteuttaa maakuntalaissa sille määritellyjä tehtäviä.

STM:n ja maakuntien neuvottelumenettelyä on selkiytettävä: mikä on STM:n rooli ja mikä sote-maakunnan? Sote-maakunta vastaa palveluiden järjestämisestä ja siten päättää myös kuinka sen toteuttaa. Järjestämislailla ei pidä turhaan rajata sote-maakuntien mahdollisuuksia palvelutuotannon organisoimiseksi.

Maininnat sote-maakunnalta edellytettävästä omasta palvelutuotannosta on poistettava. Maakunta pystyy turvaamaan palveluiden riittävän saatavuuden kaikissa olosuhteissa ilman omaa palvelutuotantoa, esim. sopimusteknisin järjestelyin.

Voimassa olevien sopimusten mitätöintimahdollisuus on poistettava.

Järjestämis- ja/tai maakuntalakiin on kirjattava yhteiskunnan antama palvelulupaus.

Sote-maakunnan on hyödynnettävä ostopalveluita tai palvelusetelijärjestelmiä ainakin silloin, kun se ei kykene täyttämään erityislakien (esim. hoitotakuulaki) sille asettamia velvoitteita.

Lain vaikutusarvioita on täydennettävä.

EU:n potilasdirektiivin asettamat velvoitteet on kirjattava järjestämislakiin.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

Lakiin on lisättävä palveluntuottajamarkkinan toimivana pitäminen ja monituottajamallin hyödyntämismahdollisuus. Tämä tehostaisi palveluntuotantoa ja pitäisi pieniä yrityksiä markkinoilla. Kun palveluntuottajat ovat neuvotteluvoimaltaan järjestäjää eli sote-maakuntaa vähäisempiä, on palveluntuottajien sopimusohjaus helpommin toteutettavissa.

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä pääosin

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- ei pääosin

Pelastustoimen tehtävissä ei käsityksemme mukaan ole saatavissa synergia- tai tehokkuushyötyjä yksikkökojoja kasvattamalla. Keskittämällä toimintoja välimatkat yksiköstä pelastustehtäviin saattavat pidentyä, mikä on kansalaisen kannalta haitta.

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

ei kantaa

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

ei kantaa

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

ei kantaa

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- ei kantaa

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä pääosin

Väliaikaisten toimielinten tulee valmistelussa ottaa huomioon erilaisten sidosryhmien ja yksityisten palveluntuottajien edustus.

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä pääosin

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäntely hyväksyttävä?

- kyllä pääosin

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- ei

Ulkoistamissopimusten mitättömyysuhka on lähtökohtaisesti elinkeinon- ja sopimusvapautta rajaava toimenpide, ja se tulee poistaa esityksestä.

Tässä on kuitenkin huomioitava se, että Suomen Yrittäjien kokemuksen mukaan kokonaisulkoistuksissa on siirtynyt niin suuri osa palveluntuotantoa hankintalain kilpailutusvelvoitteen ulottumattomiin, jossa pienimmät yritykset ovat menettäneet toimintaedellytyksiä. Kokonaisulkoistuksissa on jatkossa varmistettava se, että markkinoille pääsyyn ei tule ylitsepääsemättömiä esteitä.

Jatkossa on tärkeää, että sote-palveluita ja niihin liittyviä kuljetus-, tuki- ym. palveluita järjestetään monituottajamallilla: hankkien pieninä osina, tarjoten asiakkaille valintaoikeutta ja pienille yrityksillä mahdollisuuksia tulla mukaan palveluntuottajiksi. Pienen yrityksen luontevin sopimuskumppani on asiakas tai oma sote-maakunta. Jos välissä on suurempia osapuolia, kasvaa todennäköisyys, että pienen yrityksen asema sopijapuolena heikkenee.

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

- ei kantaa

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoritua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- ei kantaa

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävinä?

- kyllä

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- ei kantaa

68. 68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. 69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä pääosin

Mikäli maakunnat eivät kykene vastaamaan tehtävistään, julkisen talouden näkökulmasta tulisi olla selkeämpiä keinoja ohjata maakunta tuottamaan palvelunsa kustannustehokkaammin.

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Yritysvaikutusten arviointi on lakiluonnoksissa toteutettu erittäin puutteellisesti. Suorastaan hämmästyttävää on se, että yritysvaikutuksia on arvioitu vain nykyisten kokonaisulkoistusten mitätöinnin osalta niihin yrityksiin, jotka näitä kokonaisulkoistuksia nyt hoitavat.

Esitys ei tunnista laisinkaan monipuolista, paikallista palvelutuotantoa, työllisyyttä ja elinvoimaa ylläpitäviä pk-yrityksiä. Hallituksen lopullisessa esityksessä tulee arvioida vaikutukset 18 000 alan yritykselle ja niiden henkilökunnalle sekä terveyden edistämisen osalta laajasti myös sotehy-palveluketjussa olevien yritysten toimivuus kuntatasolla.

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Julkisen sektorin tulisi hyödyntää yksityisellä sektorilla tehtyjä investointeja "ICT- ja digiasioissa" eikä käyttää veronmaksajien varoja erilaisten järjestelmien kehittämiseen elleivät ne ole strategisesti tai huoltovarmuuden kannalta välttämättömiä.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

Palkkaharmonisaatio aiheuttaa merkittäviä lisäkustannuksia. Tätä ei ole huomioitu riittävällä tavalla talousvaikutusten arvioinneissa. Myös esitetyt ulkoistussopimusten purkamiset ja mahdolliset mitätöinnit aiheuttavat ennalta arvaamattomia lisäkustannuksia.

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

ei kantaa

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

ei kantaa

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

ei kantaa

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

- sote-integraatio
- palvelutarpeen arviointi
- hallinto ja johtaminen
- henkilöstösiirrot
- talous
- omaisuusjärjestelyt
- tietohallinto ja ICT
- viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Kaikkeen valmisteluun tulee ottaa mukaan palveluntuottajatohot myös alueellisesti. Osin tällä hetkellä yksityisen sektori on suljettu pois mm. aluekierroksien tilaisuuksista.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Pidämme tärkeänä, että sote-uudistuksen yhteydessä valmistellaan ja otetaan käyttöön laki, joka tuo samalle viivalle julkisen ja yksityisen palveluntuotannon sääntelyn. Edellisellä vaalikaudella kaatuneessa sote-esityksessä tällainen palveluntuottajalaki oli valmisteltu.

Palveluntuottajalaki tarvitaan yhä, sillä nykytila ei ole tyydyttävä. Julkinen sektori saa etumatkaa yrityksiin nähden esimerkiksi siten, että työvoiman osaamis- ja kokemusvaatimuksissa julkinen sektori käyttää omassa palveluntuotannossaan opiskelijoita tai vastavalmistuneita, mutta

järjestämissään palveluissa vaatii korkeampaa kokeneisuustasoa yritysten kautta palvelua antavilta henkilöiltä. Tilanne on joskus sopimusten mukainen ja joskus ei, mutta tasapuolinen tilanne ei ole, sillä osaaajapulasta kärsii koko sote-ala. Emme ota tällä kantaa siihen, mitä olisi oikea kokemustaso

Valvonta ei tällä hetkellä toteudu julkisen sektorin oman tuotannon osalta

Kaikki muut huomiot on tuotu esiin SY:n yleisarviossa

<https://www.yrittajat.fi/statement/632938-sote-lausunto-yleiset-linjaukset>

Keskeistä on jatkovalmistelussa seuraavat tekijät:

1. Palvelustrategia
2. Yhteinen kustannuslaskentamalli
3. Asiakkaalle valintaoikeus vai valintamahdollisuus
4. Maakunnalle oikeus erottaa järjestäminen ja tuottaminen toisistaan
5. Palvelusetelin arvostuksen pohja kestäväksi. Lisäksi henkilökohtaisen budjetoinnin malli tulee ottaa yhdeksi asiakaslähtöiseksi työkaluksi
6. Monituottajamalliin tähtäävät keinot.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Kunnioittavasti

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät



Heikki Risikko
toimitusjohtaja